

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Кафедра соціальної роботи

**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ
«КОМПЛЕКСНИЙ КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ІСПИТ З ТЕОРІЇ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»**

підготовки здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення»
спеціальності 232 Соціальне забезпечення
педагогічного факультету

2021-2022 навчальний рік

Програма атестації «Комплексний кваліфікаційний іспит з теорії та технологій соціального забезпечення для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Розробники:

Коношенко С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Трубник І.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Коношенко Н.А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Стьопкіна А.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Програму атестації затверджено на засіданні
кафедри соціальної роботи
(протокол № 6 від «6» січня 2022р.)

Завідувач кафедри
соціальної роботи ДВНЗ ДДПУ

проф. С.В. Коношенко

Обговорено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол №6 від 27 січня 2022 р.)

Голова вченої ради
ДДПУ

проф. Омельченко С.О.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма до комплексного кваліфікаційного іспиту побудована згідно навчальних планів із теорії та технологій соціального забезпечення.

Комплексний кваліфікаційний іспит визначає рівень знань бакалаврів соціального забезпечення щодо теорії та технологій соціального забезпечення, процесу організації і здійснення соціального забезпечення різних категорій населення, а також визначає вміння застосовувати ці знання на практиці.

Теорія соціального забезпечення досліджує сутність соціального забезпечення; основні етапи зародження, становлення та еволюції соціального забезпечення в Україні та закордоном; виявляє закономірності соціального, політичного та економічного розвитку країни; розкриває модель фахівця соціального забезпечення; характеризує сфери призначення і застосування соціального забезпечення населення; теоретично обґрунтовує необхідність та перспективність використання інноваційних методик, форм, прийомів у соціальному забезпеченні певних груп клієнтів; висвітлює види соціального забезпечення населення.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати: основні етапи зародження, становлення та еволюції соціального забезпечення від форм благодійництва до професійного виду діяльності; диференціацію в діяльності благодійних товариств та професійної соціальної роботи; критично аналізувати різні методи та прийоми підготовки фахівця соціальної сфери; уміти: визначати суб'єктів та об'єктів соціального забезпечення; виявляти закономірності соціального, політичного та економічного розвитку; теоретично обґрунтовувати необхідність та перспективність використання інноваційних методик у роботі з певними групами клієнтів; визначати основні напрями діяльності соціальних установ та їх партнерів; .

Вивчення курсу «Теорія соціального забезпечення» дозволяє досягнути таких практичних результатів навчання: ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення; вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу

системи соціального захисту населення; використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення; застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення; визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення; використовувати базові знання з історії і теорії соціального забезпечення у наданні соціальних послуг населенню.

Дисципліна «Технології соціального забезпечення» вивчає технологічний процес організації і здійснення соціального забезпечення різних категорій населення. Метою навчальної дисципліни «Технології соціального забезпечення» є ознайомити студентів із загальними теоретичними проблемами та змістом технологій соціального забезпечення; виклад основ технологій соціального забезпечення різних категорій клієнтів; створення можливостей для подальшої самостійної роботи студентів у розглянутій сфері соціальної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні знати: сутність і специфіку технологій соціального забезпечення, принципів їх розробки; характеристику загальних і конкретних технологій соціального забезпечення різних груп клієнтів; особливості, можливості та умови ефективної реалізації загальнонаукових та специфічних методів в практиці соціального забезпечення; уміти: добирати технологію та, в разі необхідності, адаптувати її відповідно поставленої мети, особливостей проблеми та потреб клієнтів, а також реальної ситуації; проектувати, планувати, організовувати та аналізувати адекватні форми соціального забезпечення; будувати стратегію соціального забезпечення, спрямовану на мотивацію саморозвитку особистості клієнта, реалізацію творчого потенціалу, здібностей, задатків, активізацію зусиль клієнтів (індивідів, груп, спільнот) на вирішення власних проблем.

Вивчення курсу «Технології соціального забезпечення» дозволяє досягнути таких практичних результатів навчання: визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних

категорій населення; приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки; демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей; використання базових знань з історії, теорії та технологій соціального забезпечення у наданні соціальних послуг населенню; організовувати соціальну роботу з різними категоріями населення.

ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Комплексний кваліфікаційний іспит проходить у письмовій формі. Екзаменаційний білет складається з тридцяти тестових завдань. За правильні відповіді на 1-2 тестове завдання (одичний вибір відповідей) нараховується по 1 балу; 3-4 тестове завдання (доповнення речення) нараховується по 1 балу; 5-14 тестове завдання (вибір декількох вірних відповідей) нараховується по 2 бали; 15-27 тестове завдання (встановлення відповідностей) нараховується по 4 бали. Повні і ґрунтовні відповіді на 29 і 30 теоретичне питання максимально оцінюються по 10 балів.

Критерії оцінювання теоретичного питання:

(23-30 балів) оцінку одержують студенти, які при викладанні питання володіють достатнім обсягом науково-методичних знань, поняттями; простежують зв'язки в теорії і технологіях соціальної роботи; підтверджують теоретичні позиції прикладами з практики. Викладання логічне, послідовне, чітке.

(15-22 балів) одержують студенти, відповіді яких при достатній теоретичній та практичній основі мають певні недоліки: неповно розкриті окремі напрямки змісту; порушується логіка відповіді одного з питань; при викладанні одного з питань більше уваги приділяли практиці. Мова правильна, виразна, логіка іноді порушується.

(7-14 балів) одержують студенти, які порушують зв'язок теорії з практикою, припускають помилки в мові, логіці викладання; невдало аналізують теорію/технології соціальної роботи; не виявляють головні закономірності процесу надання соціальних послуг, не знають наукових досліджень із того чи іншого питання.

(1-6 балів) одержують студенти, які не володіють поняттями, закономірностями організації соціальної роботи; відповіді скупі, не розкривають суттєві питання; не володіють як теорією, так і практикою соціальної роботи. У

відповідях припускають стилістичні та орфографічні помилки, у викладанні відсутня логіка та виразність.

Загалом екзамен оцінюється від 0 до 100 балів.

Шкала оцінювання

За 100-бальною шкалою	За державною (національною) шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
0 – 59 балів	незадовільно

Питання з дисципліни «Теорія соціального забезпечення»

1. Періодизації історії соціального забезпечення в Україні.
2. Родоплеменні й общинні форми допомоги і взаємодопомоги у слов'ян до X ст.
3. Період князівської й церковно-монастирської підтримки з X до XIII ст.
4. Період церковно-державної допомоги з XIV ст. до другої половини XVII ст.
5. Період державної опіки з другої половини XVII ст. до другої половини XIX ст.
6. Період суспільної та приватної опіки з кінця XIX ст. до початку XX ст.
7. Період державного забезпечення з 1917 до 1991 рр.
8. Період соціального забезпечення з початку 90-х рр. до нашого часу.
9. Наукові підходи до розуміння сутності соціального забезпечення.
10. Суб'єкти соціального забезпечення.
11. Об'єкти соціального забезпечення.
12. Функції соціального забезпечення.
13. Рівні реалізації соціального забезпечення.
14. Педагогіка соціального забезпечення.
15. Філософія соціального забезпечення.
16. Соціологія соціального забезпечення.
17. Релігія й соціальне забезпечення.
18. Психологія соціального забезпечення.
19. Правове регулювання соціального забезпечення.
20. Політологія соціального забезпечення.
21. Екологія соціального забезпечення.
22. Аксіологія й етика соціального забезпечення.
23. Професійні цінності соціального забезпечення.
24. Етичний кодекс фахівця соціальної сфери.
25. Основні принципи етики соціального забезпечення.
26. Норми поведінки фахівця соціальної сфери стосовно клієнтів.
27. Стандарти відносин фахівця соціальної сфери з агентствами й організаціями.
28. Стандарти поведінки фахівця соціальної сфери у стосунках з колегами.

- 29.Професійно-етичний кодекс фахівця соціальної сфери.
30. Система соціального управління.
- 31.Об'єкти управління і суб'єкти соціального управління.
- 32.Функції соціального управління.
- 33.Типові та індивідуальні посадові інструкції.
- 34.Організаційна структура управління.
- 35.Організаційні методи управління.
- 36.Управління соціальним забезпеченням в Україні.
- 37.Формування соціальної політики.
- 38.Інститут супервізорства в соціальному забезпеченні.

Список рекомендованої літератури

1. Баранник, Лілія Борисівна. Соціальний захист громадян: навч. посіб. Ун-т мит. справи та фінансів. Вид. 3-тє, допов. і перероб. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 271 с.
2. Гера, Тетяна. Супровід інтеграції сімей переселенців: технологія роботи асистента родини: [підручник]. Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка. - Дрогобич : РВВ Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка, 2018. 243 с.
3. Дакал, Алла Василівна. Державна політика України у сфері захисту прав дітей: сучасний стан і напрями розвитку : монографія. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ : НАДУ, 2019. 297 с.
4. Іванова, Ірина Борисівна. Методи соціальної роботи (на основі державних стандартів соціальних послуг): навч. посіб. Київ : Ун-т "Україна", 2018. 301 с.
5. Кириленко, Валентина Граціянівна. Консультативні практики в соціальній роботі: навч.-метод. посіб. Київ : Університет "Україна", 2020. 357 с.
6. Соціальна робота з безробітними людьми. Освіта для безробітних = Social work with unemployed people. Edukation for unemployed people : підручник / [ред.]: Ян Голоніч, Петер Матишак, Марек Нікел. Ужгород : РІК-У, 2018. 261 с.
7. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні: монографія / Борисова О. В. [та ін.] ; Луган. нац. аграр. ун-т. Київ : Кондор, 2019. 465 с.
8. Соціальна робота з особами з особливими потребами : навч. посіб. / [уклад. Г. В. Фещенко] ; Черкас. облдержадмін., Департамент освіти і науки, Комун. ВНЗ "Уман. гуманітар.-пед. коледж ім. Т. Г. Шевченка". Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2020. 134 с.
9. Теорія соціального забезпечення : Курс лекцій / Укладач Коношенко С.В. Слов'янськ : Видавництво Б.І. Маторіна, 2021. 31 с.

Питання з дисципліни «Технології соціальної роботи»

1. Сутність і класифікація соціальних технологій.
2. Функції технологій соціального забезпечення.
3. Сутність і принципи соціальної діагностики.
4. Діагностичні методи в соціальній роботі.
5. Організаційні моделі соціальної експертизи.
6. Сутність та етапи соціального проектування.
7. Методи і методика соціального проектування.
8. Технології соціального прогнозування.
9. Технології моделювання соціального забезпечення..
10. Сутність і технології соціальної профілактики.
11. Технології соціальної адаптації.
12. Технології соціальної реабілітації.
13. Технології терапії.
14. Організація та етапи групової роботи.
15. Методи і прийоми групової роботи.
16. Організація груп взаємодопомоги.
17. Технологія консультування окремих категорій клієнтів.
18. Технологія посередництва.
19. Сутність технології паблік рилейшнз (ПР).
20. Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціального забезпечення..
21. Технологія моніторингу системи соціального обслуговування.
22. Педагогічні методи і технології в соціальному забезпеченні.
23. Характеристика і специфіка застосування психологічних методів у соціальному забезпеченні.
24. Методи і технології соціального захисту (підтримки) населення в сучасних умовах.
25. Технології соціального захисту та підтримки безробітних.
26. Технології роботи з сім'єю.

27. Рівні технологій роботи з неблагополучною у виховному плані сім'єю.
28. Специфіка соціальних проблем жінок.
29. Соціальна робота з жінками у західних країнах.
30. Технології соціального забезпечення жінок в умовах сучасної України.
31. Технології соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями та з сім'ями, які виховують дітей-інвалідів.
32. Технології роботи в пенітенціарних закладах із засудженими.
33. Технології соціальної роботи з колишніми засудженими.

Список рекомендованої літератури

1. Актуальні проблеми практики соціального забезпечення/ Андрущенко В.П., Бех В.П., Лукашевич М.П. Соціальна робота. Кн.1. К.: УДЦССМ, 2018. 344 с.
2. Аспекти соціального забезпечення: стан та проблематика розвитку пенсійного страхування / А. В. Галімов, В. С. Бастричев // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". 2017. № 2. С. 55-60.
3. Коляда Н. М., Левченко Н. В. Технології соціальної роботи. Ч.1. Теоретичний курс: Навчальний посібник / Укладачі: Н. М. Коляда, Н. В. Левченко. Умань: ВІЗАВІ, 2018. 338 с.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну соціальну службу України» від 22.05.2019 р. №458. Офіційний вісник України від 21.06.2019 р., № 47, стор. 14, стаття 1601, код акту 94751/2019.
5. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. О. Полянничко, А. В. Кирилук. Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.
6. Технології соціального забезпечення : курс лекцій / упоряд. І. В. Трубник. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 138 с.
7. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 464 с.
8. Шендеровський К. Менеджмент у соціальній роботі. Київ: Главник, 2017. 207 с.
9. Шинкарук В. Д., Теслюк В. М., Ковальчук Т. І. Технології соціально-педагогічної діяльності: підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 164 с.